

/zekeren bij het klimmen

(BRON : BERG UND STEIGEN UITGAVE 2013 – 3)

VERTALING : TUUR CEULEERS

VANAF WELKE LEEFTIJD "MOGEN" KINDEREN MEKAAR ZEKEREN? EEN VRAAG WAAROP VERSCHILLENDE ANTWOORDEN MOGELIJK ZIJN, AFHANKELIJK VANUIT WELK STANDPUNT JE KIJKT. DIETER STOPPER (EXPERT KLIM-ONGEVALLEN) DEELT ZIJN BEDENKINGEN OVER WAT VAN IEMAND EEN GOEDE ZEKERAAR MAAKT, ONGEACHT DE LEEFTIJD!

SITUATIE

Twee kinderen klimmen in een klimhal voor. Beiden zijn twaalf jaar oud. Bij het inpikken van de derde zekering loopt het mis, het voorklimmende kind valt na een beperkte remming op de grond en is zwaar gekwetst.

Een eerste reactie bij dit soort ongevallen luidt: "wat? Twaalfjarige kinderen die klimmen als zelfstandige touwgroep? Dat hoort niet! Dat moeten ouders, begeleiders, de uitbater, de klimfederatie of wie dan ook verbieden!"

Deze zaak houdt mij (Dieter Stopper) als vader met drie klimmende zonen en beroepshalve als expert-klimongevallen, bezig. Het ambtshalve verbieden is geen optie. Men moet zich eerder de volgende vragen stellen: vanaf welke leeftijd mogen kinderen een voorklimmer zekeren? Vanaf welke leeftijd mogen ze voorklimmen? Hoe zit dat met competitieklimmers, die ervaring hebben met een voorklimmersval? Mogen zij ook geen voorklimmer zekeren? Jongeren die 16 zijn, maar weinig ervaring hebben met zekeren, mogen zij dat dan wel, omdat ze 16 zijn?

DE ONVERWACHTE VAL

Vanuit een beperkte visie zijn deze vragen – naar mijn mening – niet op bevredigende wijze te beantwoorden. Voor mij komt de leeftijd maar op de tweede plaats, omdat de vaardigheden van de voorklimmer en van de zekeraar mij relevanter lijken. Deze vaardigheden moeten de zekeraar toelaten om een onverwachte val te houden en op die manier te voorkomen dat de voorklimmer een gevaarlijke val maakt.

Het is een feit dat in klimzalen zich zeer weinig zware ongevallen voordoen. De statistieken bevestigen dit. Dat is positief, maar we kunnen ons afvragen "hoe dit komt"... ?

Komt het doordat de zekeraars zo'n fantastische job doen? Wellicht niet... Een reden kan zijn omdat het in de praktijk maar zelden voorkomt dat er onaangekondigd gevallen wordt. Meestal gaat de voorklimmer in het touw hangen (of zitten) voordat hij valt, en maakt hij aan de zekeraar duidelijk dat hij gaat vallen. De zekeraar haalt daarop het te veel uitgegeven touw in en bedient zijn remtoestel op de juiste manier. De remhand wordt op de juiste plaats gebracht, zet zich schrap en vangt de val van de voorklimmer volgens de regels van de kunst op.

Wanneer de voorklimmer zonder verwittiging was gevallen dan had het er slechter kunnen uit zien. Punt is dat zekeraars altijd en zonder twijfel een onaangekondigde val moeten kunnen houden. Nochtans moeten we eerlijk durven toegeven dat voorklimmers bij een onaangekondigde val de facto "free solo" onderweg zijn. Onder het motto "Veel sportklimmers zijn meestal free solo onderweg. Ze weten het alleen (nog) niet!"

ZEKEREN BIJ COMPETITIES

De situatie is natuurlijk totaal anders in competities, waar de klimmers keihard doorgaan tot aan hun limiet en vallen dan, zonder de zekeraar te verwittigen uit de wand. Het is interessant om bij een klimcompetitie de zekeraar eens in de gaten houden. Hier zie je de echte kenners! Hier wordt aandachtig gezekeerd, bliksemsnel touw uitgegeven, van positie veranderd en bij een val wordt de klimmer zacht opgevangen. Elke klimmer wil zo'n zekeraar! Spijtig genoeg zekeren slechts weinigen op die manier...

Maar, hoe wordt je een goeie zekeraar?

Wat zijn de eigenschappen van een voorklimmer? In afbeelding 1 kan je zien tot welke categorie de zekeraar en de voorklimmer behoren: van "bedenkkelijk" over "aanvaardbaar" tot "goed"

ZEKEREN IN NORMALE OMSTANDIGHEDEN

Een "aanvaardbare zekeraar" houdt een voorklimmersval indien de voorklimmer zelf geen fout begaat. Iemand met een KVB 1 is een aanvaardbare zekeraar. Maar pas op: "vaak zekeren" is op zich geen garantie voor "goed zekeren". Fouten kunnen gewoonten worden. Het motto: "Ik doe het al jaren zo, dus zal het wel goed zijn!" is fataal.

Bedenklijk zekeren werkt meestal wel, maar niet altijd. Meestal tot aan die ene onaangekondigde val die dan tot ongevallen leidt.

Een "goede zekeraar" houdt zijn voorklimmer voortdurend in de gaten, geeft snel en voldoende touw uit bij het inpikken. Hij verandert voortdurend zijn positie afhankelijk van de vorderingen van zijn voorklimmer. Hij zekert zo hard dat een val op de grond vermeden wordt, maar ook zo zacht dat de voorklimmer niet tegen de wand knalt. En als kers op de taart kan hij, wanneer de voorklimmer zich uitstrekt om in te pikken en het fout gaat, door bliksemsnel "het touw te verkorten" een val op de grond toch vermijden.

Het touw "verkorten" kan in principe op twee manieren:

1. door achteruit, van de wand weg te stappen, of
2. door het touw door het zekeringstoestel te halen.

Beide technieken – en best een combinatie van beide - zorgen er voor dat de vrije val van de klimmer kleiner wordt en dat de remfase sneller begint. Om dit te kunnen doen moet de zekeraar zijn voorklimmer permanent in de gaten houden zodat die bewegingsruimte heeft. Hij moet bovendien kunnen beoordelen wanneer een "touwverkorting" nodig is. Ten derde moet hij het uitgegeven touw in het zekeringssysteem kunnen inhalen en uiteindelijk de val opvangen.

Dat kan niemand? Toch wel! Op die manier zekeren is natuurlijk niet eenvoudig, maar is wel te leren! De eerste stap kan bijvoorbeeld een workshop zijn over "goed zekeren en het houden van een voorklimmersval", die zowel aandacht geeft aan de theoretische kant, als aan oefeningen in praktijk in het veelvuldig houden van voorklimmersvallen.

Een "aanvaardbare klimmer" kan, wanneer hij onder zijn niveau klimt, goed inpikken en zal gevaarlijke vallen – bvb bij gestrekt inpikken – vermijden. Bij gestrekt inpikken hangt de voorklimmer het touw boven zijn hoofd in. Als hij op dat ogenblik valt wordt het gevaarlijk. Zo'n val eindigt in een klimzaal (tot het vierde setje) regelmatig op de grond en jammer genoeg ook bij iemand die op een "aanvaardbare manier" zekert.

Moeten we dan de regel invoeren om "nooit boven het hoofd in te pikken"? Dit heeft natuurlijk geen zin. Wie regelmatig klimt weet dat zo'n strikte regel niet kan. Er zijn routes waar het aangewezen is om, vanuit een goede positie, gestrekt in te pikken, waarna de sleutelpassage zonder inpikken kan geklommen worden. Om het risico in te schatten moet de voorklimmer zich echter van het gevaar van gestrekt inpikken bewust zijn. Hij moet ook kunnen inschatten of zijn positie voldoende stabiel is en of hij over voldoende kracht beschikt om in te pikken. Zo worden in de praktijk gevaarlijk voorklimmersvallen vermeden.

Bovendien geldt de regel: hoe beter je vaardigheden zijn om voorklimmersvallen te vermijden hoe beter je als voorklimmer wordt.

MIDDELMATIGE
(VOORKLIM)ZEKERAAR

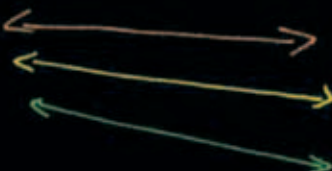

MIDDELMATIGE VOORKLIMMER

AANVAARDBARE VOORKLIMMER

GOEDE VOORKLIMMER

AANVAARDBARE
(VOORKLIM)ZEKERAAR

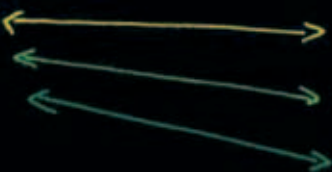

MIDDELMATIGE VOORKLIMMER

AANVAARDBARE VOORKLIMMER

GOEDE VOORKLIMMER

GOEDE
(VOORKLIM)ZEKERAAR

MIDDELMATIGE VOORKLIMMER

AANVAARDBARE VOORKLIMMER

GOEDE VOORKLIMMER

AFBEELDING 1 : mogelijke kans op kwetsuur afhankelijk van de verhouding zekeraar tot voorklimmer

Voor kinderen geeft dit schema een weinig tot zeer weinig als aanvaardbare risicofactor. Om veilig te klimmen moet er minstens een verhouding zijn van een "goede" voorklimmer tot minstens een "aanvaardbare" zekeraar. Is de zekeraar "goed", dan zal er ook weinig risico zijn bij een onaangekondigde val.

ZEER HOOG RISICO

HOOG RISICO

MIDDELMATIG RISICO

WEINIG RISICO

ZEER BEPERKT RISICO

AFBEELDING 2 : legende bij afbeelding 1 - risico op kwetsuur bij een onaangekondigde val

"zeer hoog risico" betekent dat een onaangekondigde val zeker tot een ongeval leidt.

"zeer beperkt risico" betekent een onaangekondigde val niet tot een ongeval leidt.

PRAKTIJKVOORBEELD

Laten we terug gaan naar ons uitgangspunt: twee twaalfjarigen klimmen voor en zekeren zelfstandig.

Bieden de voorbeelden 1 tot 3 in de praktijk een mogelijkheid om tot de beoordeling "het kan/het kan niet" te komen? Bijvoorbeeld: een kind zekert bedenkelijk, maar het tweede kind klimt zeer goed voor. Wat is dan het risico? Volgens afbeelding 1 is er nog steeds een zeer hoog risico als de voorklimmer onaangekondigd valt! Een zeer hoog risico is niet te verantwoorden. Dus, lijkt het mij dat dit niet kan!!

Een duidelijk "het kan" is er wanneer beide kinderen goed zijn. Het risico op onaangekondigde vallen is in dit geval gering. Er zijn niet zoveel kinderen die goede (voorklim)zekeraars zijn. Aanvaardbaar risico; in afbeelding 1 tonen lichtgroene en donkergroene lijnen de paren die bij mekaar passen. Een gemiddeld risico (gele lijnen) is volgens mij voor kinderen nog te hoog.

BESLUIT

Mogen klimmen in de praktijk voorklimmen en zekeren?

De basisvoorwaarde voor een gemiddeld risico bij het voorklimmen is uiteraard een goede zekeraar. De eigenschappen waaraan een goede (voorklim)zekeraar moet voldoen zijn complex en voor kinderen moeilijk te verwezenlijken. Kinderen worden eenvoudiger en sneller goede voorklimmers. Wie in een klimzaal de verantwoordelijkheid draagt voor voorklimmende jeugd moet dus in eerste instantie zorgen voor goede zekeraars! Mijn oudste zoon is op jonge leeftijd met voorklimmen begonnen. Maar voor hij hiermee begon had hij toprope gezekerd en kon hij redelijk goed inpikken. Nu hij voorklimt pik ik de eerste drie setjes nog op voorhand in. Bovendien wordt hij goed gezekerd. Onder deze omstandigheden "kan het" voor mijn elfjarige zoon om voor te klimmen. Een voorklimmer zekeren laat ik echter nog niet toe, omdat hij de vaardigheden van een goede (voorklim)zekeraar nog niet heeft.

NOOT VAN DE KBF-REDACTIE

In onze Belgische klimzalen is het standaard om toprope te klimmen, maar in Duitsland en Oostenrijk (dit artikel is een vertaling uit Berg und Steigen) daarentegen kan men in veel klimzalen standaard voorklimmen.

Echter, ook in Vlaanderen wordt er in klimzalen steeds meer voorgeklommen. Die trend zet zich zeker door in nieuwe klimzalen die voorzien zijn om voor te klimmen. Brugge, Gent, Puurs en Stekene zijn zalen waarin clubs van KBF actief participeren en waar voorklimmen steeds toeneemt, zodat het hier ook een "topic" wordt.

Er worden binnen de Klim- en Bergsportfederatie toch volgende leeftijdsregelingen gehanteerd:

- Jonger dan 10 jaar: naklimmen onder begeleiding
- Van 10 -14 jaar: naklimmen, voorklimmen en zekeren onder begeleiding
- Vanaf 14 jaar: naklimmen, voorklimmen en zekeren zelfstandig

Bij deze bepaling zijn verzekeringstechnische, fysieke en mentale aspecten in overweging genomen. Deze kunnen gehanteerd worden als een advies, maar zijn niet bindend.

Voor meer informatie kan u steeds terecht bij jan.verhoeven@klimenbergsportfederatie.be

Bovendien is het de bedoeling om, in het kader van dit artikel, het bepalen van een leeftijdsgrens in vraag te stellen: "moeten / mogen leeftijdsgrenzen gehanteerd blijven?"

In het voorwoord van het vorige magazine kon u lezen dat we een poging willen doen om de rubriek "meningen" in het leven te roepen, dit door middel van het publiceren van een "open lezersbrief"....

Meningen i.v.m. dit artikel mogen gestuurd worden naar tijdschrift@klimenbergsportfederatie.be

MIDDELMATIGE VOORKLIMZEKERAAR

- voldoet niet aan de kwaliteiten / eigenschappen om een aanvaardbare zekeraar te zijn

AANVAARDBARE VOOKLIMZEKERAAR

- beheerst zijn zekeringstoestel en heeft goede reflexhandelingen
- neemt plaats ongeveer 1 meter van de klimwand en 1 m uit de vallijn
- zekert met weinig uitgegeven touw

GOEDE VOOKLIMZEKERAAR

- zekert doorgaans zeer opmerkzaam
- geeft zeer snel touw uit, en toch zo weinig mogelijk
- kan de voorklimmer ook bij een onaangekondigde val dynamisch zekeren
- zelfs als er veel touw is uitgegeven kan hij bij een val verhinderen dan de voorklimmer de grond raakt

MIDDELMATIGE VOORKLIMMER

- voldoet niet aan kwaliteiten / eigenschappen om een aanvaardbare voorklimmer te zijn

AANVAARDBARE VOOKLIMMERR

- plaatst de tussenzekeringen met ervaring
- kan een potentieel gevaarlijke val bijna altijd vermijden (bijvoorbeeld bij uitgestrekt inpikken)

GOEDE VOOKLIMMER

- plaatst de tussenzekeringen met veel ervaring
- kan een potentieel gevaarlijke val altijd vermijden (bijvoorbeeld bij uitgestrekt inpikken)

Nota: andere voorwaarden / eigenschappen om veilig te klimmen en te zekeren werden in deze tabel niet opgenomen, zoals vergelijk gewicht van de klimmers, partnercheck, spotten tot de eerste haak, gecontroleerd afdalen, e.a. ...